

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра права (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(п. підпис)

Наталія ФЕДОСЕНКО
(ініціали та прізвище)

«30» серпня 2025 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 08 «Право»
(шифр найменування галузі знань)

Спеціальність: 081 «Право»
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Право»
(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: *перший (бакалаврський)*

Форма навчання: денна, заочна

Силабус введено в дію з 01.09.2025 року

Харків – 2025 р.

Розробник:

Професор кафедри права (№702), кандидат юридичних наук,
професор Ірина КАЗАНЧУК

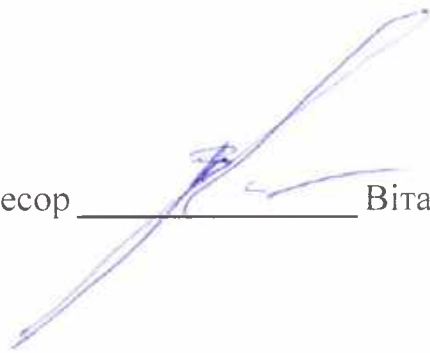

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри права
гуманітарно-правового факультету:

Протокол № 1 від «25» серпня 2025 року

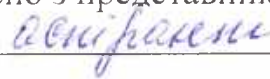
Завідувач кафедри права

доктор юридичних наук, професор

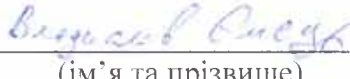

Віталій ПАВЛИКІВСЬКИЙ

Погоджено з представником здобувачів освіти:

(підпис)

(ім'я та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

ПІБ: Казанчук Ірина Дмитрівна

Посада: професор кафедри

Наукова ступінь: кандидат юридичних наук

Вчене звання: професор

Перелік дисциплін, які викладає:

- «Адміністративне судочинство»;
- «Деонтологічні основи правоохоронної діяльності»;
- «Правові основи превентивної діяльності правоохоронних органів»

Напрями наукових досліджень:

- актуальні проблеми розвитку адміністративного права та процесу;
- судові та правоохоронні органи України;
- адміністративно-правові засади охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки;
- public relations в діяльності органів Національної поліції

Профайл викладача: Тел.: +380995008258

E-mail: irinakazanchuk@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4269-2749>

Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі Mentor

2. Опис навчальної дисципліни

Форма здобуття освіти	Денна, заочна
Семестр, в якому викладається дисципліна	3
Мова викладання	українська
Тип дисципліни	обов'язкова
Обсяг дисципліни: кредити ЄКТС / кількість годин	<u>денна</u> : 3 кредити ЄКТС /90 годин (48 год. аудиторних, з яких: лекції – 24 год., практичні (семінарські) заняття – 24 год.; СРЗ – 42 год.); <u>заочна</u> : 3 кредити ЄКТС /90 годин (18 год. аудиторних, з яких: лекції – 8 год., практичні (семінарські) заняття – 10 год.; СРЗ – 72 год.);
Види навчальної діяльності	лекції, семінарські/практичні заняття, самостійна робота
Види контролю	Поточний контроль, модульний контроль, семестровий контроль - <i>іспит</i>
Пререквізити	«Адміністративне право та процес», «Теорія держави і права», «Цивільне право (загальна та особливі частини)», «Цивільний процес», «Конституційне право України», «Повітряне право», «Міжнародне повітряне право»

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення: комплексна підготовка здобувачів вищої освіти з метою формування і розвитку їх професійної компетенції у сфері адміністративного судочинства, спрямована на отримання необхідного обсягу теоретичних правових знань; набуття практичних навиків правозастосування та складання процесуальних документів; ознайомлення здобувачів з теоретичними положеннями і практикою застосування адміністративними судами законодавства та інших джерел адміністративного процесуального права України; оволодіння достатнім рівнем правової культури і правосвідомості для забезпечення прав, свобод та інтересів суб'єктів правовідносин у сфері адміністративного судочинства.

Завдання: формування наукового світогляду студентів-правників; засвоєння здобувачами вищої освіти специфіки адміністративного судочинства; підвищення правової культури здобувачів; формування у здобувачів умінь

самостійно аналізувати та оцінювати юридичну практику; вироблення у здобувачів вищої освіти основних навичок оформлювати одержані результати пізнання адміністративного судочинства в есе, наукових повідомленнях і доповідях, рефератах, наукових оглядах; опанування здобувачами вищої освіти основами понятійно-категоріального апарату адміністративного судочинства, змістом правових положень Європейської Конвенції щодо порушення ст. 6 ЄКПЛ, вивчення стадій і строків адміністративного судочинства.

Компетентності, які набуваються:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК).

Після опанування дисципліни здобувач освіти буде здатен:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями в умовах розвитку в Україні інформаційного суспільства, дотримуючись вимог академічної доброчесності.

ЗК 9. Здатність працювати в команді.

ЗК 10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні компетентності спеціальності (СК).

Після опанування дисципліни здобувач освіти буде здатен:

СК 3. Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

СК 4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК 7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК 8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК 14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК 15. Здатність до самостійної підготовки проєктів актів правозастосування та інших юридичних документів.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

ПН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

ПН 11. Мати базові навички риторики.

ПН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

ПН 20. Виокремлювати та аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ПН 21. Готувати проєкти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ПН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

4. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

Змістовний модуль 1. Загальні положення адміністративного судочинства

Тема 1. Поняття та завдання адміністративного судочинства.

Стисла анотація.

Поняття і предмет адміністративного процесу. Співвідношення понять «адміністративний процес», «адміністративне судочинство», «судовий процес». Предмет адміністративного процесуального права.

Поняття, сутність та ознаки адміністративного судочинства. Мета і завдання адміністративного судочинства. Законодавство про адміністративне судочинство. Європейські стандарти адміністративного судочинства, та їх імплементація у національне законодавство. Структура адміністративного судочинства. Специфіка процесуальних актів в адміністративному судочинстві. Методи адміністративного процесуального права.

Теми лекцій: Поняття, мета, завдання та структура адміністративного судочинства. Специфіка процесуальних актів в адміністративному судочинстві. Методи адміністративного процесуального права.

Самостійна робота: опрацювання матеріалу лекції; опрацювання навчально-методичних матеріалів та положень чинного законодавства; підготовка на вибір реферату, презентації чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем; он-лайн консультація; виконання практичних завдань протягом семестру (тестування); підготовка до модульних контрольних робіт.

Тема 2. Принципи адміністративного судочинства

Стисла анотація.

Поняття та значення принципів адміністративного судочинства. Система принципів адміністративного судочинства, та її ознаки. Конституційні принципи в адміністративному судочинстві. Загальна характеристика загально-процесуальних принципів адміністративного судочинства. Зміст спеціальних принципів адміністративного судочинства. Роль Конвенції про захист прав та основоположних свобод людини і правових позицій Європейського суду з прав людини у формуванні принципів адміністративного судочинства. Форми закріплення та визначення змісту принципів адміністративного судочинства.

Джерела адміністративного судочинства, їх види та класифікація. Специфіка джерел принципів адміністративного судочинства.

Теми лекцій: Поняття та характеристика принципів адміністративного судочинства. Джерела адміністративного судочинства, їх види та класифікація.

Самостійна робота: опрацювання матеріалу лекції; опрацювання навчально-методичних матеріалів та положень чинного законодавства; підготовка на вибір реферату, презентації чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем; он-лайн консультація; виконання практичних завдань протягом семестру (тестування); підготовка до модульних контрольних робіт.

Тема 3. Адміністративна юрисдикція

Стисла анотація.

Поняття та значення адміністративної юрисдикції. Види адміністративної юрисдикції. Загальна характеристика системи адміністративних судів. Склад суду. Підстави для відводу (самовідводу) суддів. Порядок вирішення заявленого відводу та самовідводу. Наслідки відводу (самовідводу) судді.

Юрисдикція адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ, її розмежування з іншими публічно-правовими спорами. Предметна юрисдикція адміністративних судів. Територіальна юрисдикція адміністративних судів. Інстанційна юрисдикція адміністративних судів. Поняття підсудності, та її види. Передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого.

Теми лекцій: Поняття та значення адміністративної юрисдикції. Загальна характеристика системи адміністративних судів. Юрисдикція адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ: зміст та види.

Самостійна робота: опрацювання матеріалу лекції; опрацювання навчально-методичних матеріалів та положень чинного законодавства; підготовка на вибір реферату, презентації чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем; он-лайн консультація; виконання практичних завдань протягом семестру (тестування); підготовка до модульних контрольних робіт.

Тема 4. Учасники адміністративного судового процесу. Загальна характеристика процесуального становища інших учасників адміністративного судового процесу.

Стисла анотація.

Поняття та ознаки суб'єктів адміністративного судочинства. Склад осіб, які беруть участь в адміністративній справі. Поняття «учасники адміністративного (судового) процесу», їх види. Адміністративна процесуальна правосуб'єктність: поняття та структурні елементи. Сторони як основні учасники адміністративного процесу. Процесуально-правовий статус учасників адміністративного судочинства, їх права й обов'язки.

Суд як учасник адміністративного судочинства, його адміністративна процесуальна правосуб'єктність. Порядок визначення судді, який буде розглядати адміністративну справу. Сутність неналежної сторони в адміністративному процесі та процедури її заміни. Процесуальне правонаступництво в адміністративному процесі. Процесуально-правовий статус третіх осіб: поняття, ознаки та види. Представництво в адміністративному судочинстві: поняття та ознаки. Види процесуальних представництв та їх особливості. Повноваження представників у судах адміністративної юрисдикції: документальне оформлення та зміст.

Загальна характеристика інших учасників адміністративного судового процесу. Класифікація інших учасників адміністративного судового процесу. Особливості участі осіб, які є іншими учасниками судового процесу при розгляді справи в адміністративному суді. Особливості адміністративної процесуальної правосуб'єктності органів та осіб, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Особливості участі осіб, які сприяють розгляду адміністративної справи. Особливості участі осіб, які обслуговують перебіг розгляду адміністративної справи. Процесуальний статус секретаря судового засідання, судового розпорядника, перекладача. Процесуальні повноваження спеціаліста, експерта в галузі права, експерта, свідка в адміністративному процесі.

Теми лекцій: Поняття та ознаки суб'єктів адміністративного судочинства. Суд як учасник адміністративного судочинства, його адміністративна процесуальна правосуб'єктність. Процесуально-правовий статус учасників адміністративного судочинства, їх права й обов'язки. Види та процесуальний статус інших учасників адміністративного судового процесу.

Самостійна робота: опрацювання матеріалу лекції; опрацювання навчально-методичних матеріалів та положень чинного законодавства; підготовка на вибір реферату, презентації чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем; он-лайн консультація; виконання практичних завдань протягом семестру (тестування); підготовка до модульних контрольних робіт.

Тема 5. Докази та доказування в адміністративному судочинстві

Стисла анотація.

Поняття та види доказів в адміністративному судочинстві. Специфіка норми адміністративно-процесуального законодавства, які регулюють основні питання щодо доказів. Норми, які регулюють порядок дослідження доказів. Норми-

принципи адміністративного процесу, та їх роль в доказовій діяльності. Підстави класифікації та види доказів в адміністративному судочинстві. Характеристика окремих видів доказів в адміністративному судочинстві. Вимоги, яким мають відповідати докази. Засоби доказування, передбачені адміністративним процесуальним законодавством. Належність, допустимість, достовірність і достатність доказів. Порядок надання доказів до адміністративного суду. Витребування доказів в адміністративній справі. Види та зміст процесуальних документів, пов'язаних із доказовою діяльністю в адміністративному судочинстві. Поняття та сутність забезпечення доказів в адміністративному судочинстві. Допустимі види забезпечення доказів в адміністративному судочинстві. Порядок огляду доказів під час розгляду адміністративної справи. Правила оцінки доказів.

Порядок дослідження доказів в адміністративному судочинстві. Сутність і зміст доказування в адміністративному судочинстві. Складові елементи адміністративно-процесуального доказування. Поняття і засоби доказування в адміністративному судочинстві. Порядок визначення предмета і меж доказування в адміністративному судочинстві. Обставини, які не потребують доказування. Суб'єкти доказування в адміністративному судочинстві. Підстави звільнення від доказування. Поняття процесуальних строків, їх юридична природа. Розумність процесуальних строків. Основні процесуальні строки в адміністративному судочинстві, їх види. Обчислення процесуального строку. Поновлення та продовження процесуальних строків. Наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду.

Теми лекцій: Поняття та види доказів в адміністративному судочинстві. Порядок надання доказів до адміністративного суду. Сутність і зміст доказування в адміністративному судочинстві. Процесуальні строки в адміністративному судочинстві, порядок їх обчислення, поновлення та продовження.

Самостійна робота: опрацювання матеріалу лекції; опрацювання навчально-методичних матеріалів та положень чинного законодавства; підготовка на вибір реферату, презентації чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем; он-лайн консультація; виконання практичних завдань протягом семестру (тестування); підготовка до модульних контрольних робіт.

Модульний контроль. Модульна контрольна робота 1.

Самостійна робота здобувача освіти: підготовка до модульної контрольної роботи 1.

МОДУЛЬ 2.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Особливості провадження в адміністративному судочинстві

Тема 6. Позовне провадження в адміністративному судочинстві

Стисла анотація.

Право на звернення до адміністративного суду. Види та зміст заяв по суті адміністративної справи, черговість їх подання до суду. Поняття позовної заяви учасників адміністративної справи, її ознаки та характерні властивості.

Характеристика елементів позовної заяви: підстави, предмет, зміст. Вимоги, що висуваються до позовної заяви. Документи, що додаються до позовної заяви. Наслідки прийняття позовної заяви адміністративним судом. Зміст та структура заяв по суті справи учасників судового адміністративного процесу: відзив на позовну заяву (відзив); відповіді на відзив; заперечення; пояснення третьої особи щодо позову або відзиву. Заяви з процесуальних питань, їх види та зміст. Загальні вимоги до форми та змісту письмової заяви, клопотання, заперечення.

Загальна характеристика адміністративних справ, які розглядаються за правилами позовного провадження в адміністративному судочинстві. Сутність спрощеного позовного провадження в адміністративному судочинстві. Справи, що розглядаються за правилами спрощеного позовного провадження. Строк розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження. Вирішення питання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження. Особливості розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження. Особливості розгляду окремих категорій справ незначної складності. Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних, які розглядаються в порядку адміністративного судочинства. Розгляд окремих категорій термінових адміністративних справ. Особливості провадження у зразковій справі. Особливості провадження у типовій справі. Законодавчі вимоги до процесуальних строків і порядку розгляду адміністративних справ по суті.

Поняття стадії судового розгляду адміністративної справи, її особливості. Етапи судового розгляду адміністративної справи. Порухення адміністративної справи. Поняття та ознаки стадії підготовки справи до судового розгляду в адміністративному процесі. Процесуальний зміст стадії підготовки справи до судового розгляду. Попереднє судове засідання.

Відкриття провадження в адміністративній справі: пред'явлення позову по справі, об'єднання і роз'єднання позовів. Випадки повернення позивачеві позовної заяви. Відмова у відкритті провадження в адміністративній справі.

Завдання та строк підготовчого провадження. Пред'явлення зустрічного позову. Форма і зміст зустрічної позовної заяви. Мета і строк проведення підготовчого засідання. Порядок проведення підготовчого засідання. Судові рішення у підготовчому засіданні.

Відмова позивача від позову та визнання позову. Примирення сторін. Виконання умов примирення. Завершення підготовчого провадження. Судові рішення за наслідками підготовчого провадження. Судові виклики і повідомлення. Зміст повістки та процедури її вручення. Виняткові засоби судових викликів і повідомлень. Підстави та порядок проведення врегулювання спору за участю судді. Строк проведення врегулювання спору за участю судді. Припинення врегулювання спору за участю судді.

Завдання розгляду справи по суті. Строки розгляду адміністративної справи. Розгляд адміністративної справи по суті у судовому засіданні. Особливості участі у судовому засіданні в режимі відеоконференції. Відкриття судового засідання. Початок розгляду справи по суті. Розгляд заяв та клопотань. Наслідки неявки в судове засідання учасника справи. Наслідки неявки в судове засідання свідка, експерта, спеціаліста. Порядок з'ясування обставин справи та

дослідження доказів. Порядок допиту свідків. Особливості порядку допиту малолітніх і неповнолітніх свідків. Допит сторін, третіх осіб, їхніх представників як свідків. Відкладення розгляду справи або перерва в судовому засіданні. Закінчення з'ясування обставин та перевірки їх доказами. Судові дебати. Стадія ухвалення судового рішення. Таємниця ухвалення судового рішення (таємниця нарадчої кімнати). Фіксування судового засідання технічними засобами. Ведення протоколу судового засідання. Зміст протоколу про вчинення окремої процесуальної дії, порядок його складення. Процесуальні перешкоди судового розгляду адміністративної справи. Особливості зупинення та поновлення судових проваджень у справі. Підстави та правові наслідки закриття провадження в адміністративній справі. Правова сутність залишення позовної заяви без розгляду.

Поняття, види та класифікація судових рішень в адміністративному судочинстві. Законність і обґрунтованість судового рішення. Процесуальний порядок ухвалення судових рішень в адміністративному судочинстві. Питання, які вирішує суд при ухваленні рішення. Зміст і структура рішення адміністративного суду. Зміст ухвали. Окремі ухвали суду. Порядок проголошення судового рішення. Вручення судового рішення. Роз'яснення судового рішення. Набрання рішенням суду законної сили.

Теми лекцій: Поняття позовної заяви учасників адміністративної справи, її ознаки та характерні властивості. Загальна характеристика адміністративних справ, які розглядаються за правилами позовного провадження в адміністративному судочинстві. Сутність спрощеного позовного провадження в адміністративному судочинстві. Стадії судового розгляду адміністративної справи: поняття, зміст та особливості. Поняття, види та класифікація судових рішень в адміністративному судочинстві.

Самостійна робота: опрацювання матеріалу лекції; опрацювання навчально-методичних матеріалів та положень чинного законодавства; підготовка на вибір реферату, презентації чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем; он-лайн консультація; виконання практичних завдань протягом семестру (тестування); підготовка до модульних контрольних робіт.

Тема 7. Апеляційне провадження в адміністративному судочинстві

Стисла анотація.

Сутність апеляційного провадження в адміністративному судочинстві. Право на апеляційне оскарження. Суб'єкти апеляційного оскарження. Ухвали, на які можуть бути подані апеляційні скарги окремо від рішення суду. Сроки на апеляційне оскарження. Форма та зміст апеляційної скарги. Порядок подання апеляційної скарги. Процесуальні дії суду апеляційної інстанції щодо підготовки та розгляду справи у судовому засіданні. Відкриття апеляційного провадження. Приєднання до апеляційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання апеляційної скарги чи відмова від неї. Відзив на апеляційну скаргу. Закриття апеляційного провадження. Повноваження апеляційного суду в адміністративному судочинстві. Підготовка справи до апеляційного розгляду. Межі перегляду

судом апеляційної інстанції. Строк розгляду апеляційної скарги. Апеляційний розгляд справи у судовому засіданні. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судові рішення. Порядок розгляду апеляційної скарги, що надійшла до суду апеляційної інстанції після закінчення апеляційного розгляду справи. Інститут заперечення на апеляційну скаргу: поняття, зміст і значення. Поняття та види судових рішень апеляційного суду. Зміст постанови суду апеляційної інстанції. Загальна характеристика підстав закриття справи судом апеляційної інстанції. Набрання судовими рішеннями суду апеляційної інстанції законної сили. Повернення адміністративної справи.

Теми лекцій: Сутність, зміст та етапи апеляційного провадження в адміністративному судочинстві. Суб'єкти апеляційного оскарження. Сроки на апеляційне оскарження. Поняття та види судових рішень апеляційного суду.

Самостійна робота: опрацювання матеріалу лекції; опрацювання навчально-методичних матеріалів та положень чинного законодавства; підготовка на вибір реферату, презентації чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем; он-лайн консультація; виконання практичних завдань протягом семестру (тестування); підготовка до модульних контрольних робіт.

Тема 8. Касаційне провадження в адміністративному судочинстві

Стисла анотація.

Верховний Суд як суд касаційної інстанції в адміністративних справах, його повноваження. Суб'єкти касаційного оскарження. Суть і зміст права на оскарження судового рішення в адміністративній справі в касаційному порядку. Процесуальний порядок реалізації права на касаційне оскарження в адміністративному судочинстві. Підстави касаційного оскарження судових рішень. Строки касаційного оскарження. Форма і зміст касаційної скарги. Вимоги до касаційної скарги. Межі перегляду судом касаційної інстанції судових рішень, які набрали законної сили. Відмова у відкритті касаційного провадження. Процесуальний порядок відкриття касаційного провадження. Приєднання до касаційної скарги. Доповнення, зміна, відкликання касаційної скарги чи відмова від неї. Відзив на касаційну скаргу. Підготовка справи до касаційного розгляду. Касаційний розгляд адміністративних справ у судовому засіданні. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги. Судові рішення суду касаційної інстанції та порядок їх прийняття. Види рішень касаційного суду. Зміст постанови суду касаційної інстанції. Закриття касаційного провадження. Законна сила судових рішень за наслідками касаційного оскарження. Порядок розгляду касаційної скарги, що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи. Суть і призначення окремої ухвали суду касаційної інстанції. Правові висновки касаційного суду: поняття, мета і практичне значення. Повернення адміністративної справи.

Теми лекцій: Характеристика суб'єктів касаційного оскарження. Верховний Суд як суд касаційної інстанції в адміністративних справах, його повноваження. Строки касаційного оскарження. Судові рішення суду касаційної інстанції, їх види та порядок прийняття.

Самостійна робота: опрацювання матеріалу лекції; опрацювання навчально-методичних матеріалів та положень чинного законодавства; підготовка на вибір реферату, презентації чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем; он-лайн консультація; виконання практичних завдань протягом семестру (тестування); підготовка до модульних контрольних робіт.

Тема 9. Перегляд судових рішень по адміністративним справам за нововиявленими або виключними обставинами

Стисла анотація.

Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Критерії визначення обставин нововиявленими. Право на подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Порядок і строк подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Форма та зміст заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Процесуальний порядок здійснення перегляду судового рішення в адміністративних справах за нововиявленими або виключними обставинами. Види, зміст та характеристика судових рішень за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

Теми лекцій: Підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами. Відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами. Види, зміст та характеристика судових рішень за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

Самостійна робота: опрацювання матеріалу лекції; опрацювання навчально-методичних матеріалів та положень чинного законодавства; підготовка на вибір реферату, презентації чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем; он-лайн консультація; виконання практичних завдань протягом семестру (тестування); підготовка до модульних контрольних робіт.

Тема 10. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судового рішення в адміністративних справах. Відновлення втраченого судового провадження в адміністративному судочинстві

Стисла анотація.

Законна сила судового рішення. Судові рішення, які виконуються негайно. Порядок набрання судовим рішенням в адміністративній справі законної сили. Наслідки набрання законної сили судовим рішенням. Поняття та зміст діяльності щодо виконання судових рішень адміністративного суду.

Порядок добровільного виконання судового рішення в адміністративній справі. Специфіка, підстави та умови виконання судового рішення в адміністративній справі в примусовому порядку. Звернення судових рішень в адміністративних справах до виконання. Підстави зупинення виконання судового рішення. Виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню.

Поняття й ознаки виконавчого провадження в адміністративному судочинстві. Учасники виконавчого провадження. Права й обов'язки учасників виконавчого провадження. Форма і зміст виконавчого листа. Порядок пред'явлення виконавчого листа до виконання. Строк пред'явлення виконавчого листа до виконання. Наслідки пропущення строку пред'явлення виконавчого листа до виконання. Процесуальний порядок поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого листа до виконання. Інститут примирення сторін у процесі виконання судового рішення в адміністративній справі. Поняття повороту виконання судових рішень. Особливості повороту виконання в окремих категоріях адміністративних справ. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах. Заява про зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення. Порядок розгляду заяви про зобов'язання подати звіт про виконання судового рішення. Особливості розгляду звіту про виконання судового рішення. Рішення за наслідками розгляду звіту про виконання судового рішення.

Підстави та процесуальний порядок відновлення втраченого судового провадження в адміністративній справі. Форма та зміст заяви про відновлення втраченого судового провадження. Розгляд заяви про відновлення втраченого судового провадження в адміністративному судочинстві. Ухвала суду за наслідками розгляду заяви про відновлення втраченого судового провадження в адміністративному судочинстві.

Теми лекцій: Порядок та наслідки набрання судовим рішенням в адміністративній справі законної сили. Поняття й ознаки виконавчого провадження в адміністративному судочинстві. Учасники виконавчого провадження, їх права й обов'язки. Підстави та процесуальний порядок відновлення втраченого судового провадження в адміністративній справі.

Самостійна робота: опрацювання матеріалу лекції; опрацювання навчально-методичних матеріалів та положень чинного законодавства; підготовка на вибір реферату, презентації чи цільової доповіді за однією з рекомендованих тем; он-лайн консультація; виконання практичних завдань протягом семестру (тестування); підготовка до модульних контрольних робіт.

Модульний контроль. Модульна контрольна робота 2.

Самостійна робота здобувача освіти: підготовка до модульної контрольної роботи 2.

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання навчальним планом не передбачено.

Реферати, аналітичні огляди та інше – це індивідуальні завдання, які сприяють розширенню та поглибленню теоретичних знань з окремих тем навчальної дисципліни, формують навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, чинним законодавством, судовою практикою.

6. Методи навчання

Словесні: пояснення, розповідь, бесіда, навчальна дискусія (під час проведення аудиторних лекцій та практичних занять); методи усного опитування, письмового та тестового контролів, що використовуються під час практичних (семінарських) занять і при проведенні модульного контролю, мають на меті перевірку та оцінювання знань, умінь та навичок, здобутих студентами у процесі вивчення дисципліни., практичних (семінарських) занять). Наочні: презентації, індивідуальні консультації (при необхідності). Самостійна робота здобувачів вищої освіти з відповідною нормативною базою та навчальною і науковою літературою, а також за навчально-методичними матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні посібники тощо).

7. Методи контролю

Поточний контроль: опитування на семінарських/практичних заняттях; вирішення конкретних правових ситуацій; проведення письмових контрольних робіт з окремих правових інститутів; проведення модульних контрольних робіт (тестування); проведення групових та індивідуальних консультацій.

Підсумковий (семестровий) контроль: складання модульного контролю; складання іспиту.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Таблиця 8.1. Розподіл балів, які отримують здобувачі (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Модуль 1			
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях. Самостійна робота з навчально-методичними матеріалами та нормативно-правовими джерелами	0...2	3	0...6
Виконання практичних робіт (підготовка доповіді, ессе)	0..2	1	0...2
Практичні заняття, робота у групах	0...2	2	0...4
Захист письмових робіт (відео захист)	0-10	1	0-10
Усього за модуль			1-22
Модуль 2			
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях. Самостійна робота з навчально-методичними матеріалами та нормативно-правовими джерелами	0...2	8	0...16

Практичні заняття, робота у групах (підготовка доповіді)	0...2	8	0...16
Захист письмових робіт (відео захист)	0-11	1	0-10
Усього за модуль			1-42
Усього за семестр			60...100

Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови здобувача від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з трьох питань:

I. Теоретична частина (питання для перевірки отриманих знань): складається з 2 запитань кожне оцінюється максимально 20 балів.

Приклад:

1. Мета та завдання адміністративного судочинства.
2. Види адміністративної юрисдикції.

II. Практична частина (завдання для виявлення рівня сформованості умінь та практичних навичок професійної діяльності). – максимальна оцінка 60 балів

Всього – максимальна оцінка 100 балів.

Під час складання семестрового іспиту слухач магістратури має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень здобувачів у Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);
- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку (20 балів);
- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (3-15 балів);
- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);
- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);
- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);
- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);

- проведення право освітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);
- написання реферату (5 балів);
- участь у не менше 2-х заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);
- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Таблиця 8.2. Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти протягом семестру

Задовільно (60...74 бали):

Здобувач володіє теоретичним матеріалом не в повному обсязі, допустив помилки у вирішенні задачі або практичного завдання, його відповіді на запитання не є повними. Зменшення кількості балів в межах 68...74 бали можливе за неточні та неповні відповіді на додаткові запитання. Якщо здобувач невпевнено володіє теоретичним матеріалом вирішив задачу або практичне (лабораторне) завдання з грубими помилками, не відповів на деякі додаткові запитання, виставляється оцінка в межах 60...67 балів.

Добре (75...89 балів):

Здобувач має достатньо глибокі знання з теоретичної частини дисципліни, правильно розв'язав практичне завдання, але його відповіді не є чіткими. Зменшення кількості балів можливе при неточності у формулюваннях та неповних відповідях на теоретичні або практичні запитання. Зменшення кількості балів в межах 75...89 балів можливе за неточні відповіді на теоретичні додаткові запитання.

Відмінно (90...100 балів):

Здобувач твердо знає принципи побудови та аналізу технічного завдання, систему вимог до контролера; принципи побудови каналів передачі даних, організацію фізичного, каналного та програмного інтерфейсу між окремими контролерами; стандарти на сучасні інтерфейси для побудови контролера; принципи побудови локальних обчислювальних мереж, типи протоколів передачі даних, типові схемотехнічні рішення для організації каналів зв'язку; сучасну елементну базу та параметри стандартизованих блоків для побудови контролера СУ; етапи і засоби розробки і налагодження ПЗ контролера СУ; способи програмної реалізації інформаційних зв'язків між функціональними

елементами ПЗ управляючих обчислювальних систем; принципи модульно-ієрархічної побудови комплексів програм; підходи до управління обчислювальним процесом та розподілом обчислювальних ресурсів; сучасні методи і засоби автоматизації проектування ПЗ. При цьому здобувач використовуючи знання з дисципліни, повно та правильно відповідає на всі питання, які були поставлені перед ним. У всіх відповідях студент, не допустив суттєвих неточностей, вільно користується навчальною та науково-технічною літературою з питань дисципліни. Здобувач проявляє вміння логічно і чітко скласти свою відповідь, розв'язати типову задачу та практичне завдання, а також відповідати на всі додаткові питання. Зменшення кількості балів в межах 90...100 можливе при неточних формулюваннях у відповідях на додаткові запитання.

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять:

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекції і практичні заняття з курсу. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу здобувача вищої освіти (<https://khai.edu.ua/university/normativna-baza/polozheniya1/polozhennya-pro-organizaciyu-sistemi-upravlinnya-yakistyu/polozhennya-pro-sistemu-zabezpechennya-yakosti/>).

Дотримання вимог академічної доброчесності здобувачами освіти під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням МОН «Про систему забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти СУЯ ХАІ-НМВ-П/011:2017» та Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>)).

Планується виконання здобувачами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: письмових робіт за результатами самостійної роботи за темами курсу, тестових завдань за модулями (перелік та зміст завдань за темами курсу міститься на сторінці в: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=7217>). Очікується, що роботи здобувачів освіти будуть їх оригінальними дослідженнями або міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів освіти становлять, але не обмежують, приклади можливої

академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu.ua/university/normativna-baza/ustanovchidokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

10. Методичне забезпечення

Електронний ресурс - Mentor, на якому розміщено навчально-методичний комплекс дисципліни, який включає в себе:

Обов'язкові складові:

- конспект лекцій, підручники (навчальні посібники), в тому числі в електронному вигляді, які за змістом відповідають темам дисципліни;
- методичні вказівки та рекомендації до практичних (семінарських) занять, а також рекомендації для самостійної підготовки;
- питання, тести для контрольних заходів;
- каталоги інформаційних ресурсів.

11. Рекомендована література

Базова:

1. Адміністративне судочинство (у схемах): навч. посіб. / [В. В. Сокурєнко, О. А. Моргунов, І. В. Зозуля та ін.] ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2-ге вид., доп. Харків : ХНУВС, 2023. 239 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/entities/publication/eb5c3392-9712-41f5-bc32-2a5925d65d0e>

2. Адміністративне судочинство: навч.-метод. посібник / Віталій Гордєєв, Ауріка Паскар. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 82 с.

3. Адміністративне право України. Адміністративне судочинство в Україні: посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання; за заг. ред. Н.Б. Писарєнко. Харків: Право, 2020. 238 с.

4. Адміністративний процес : навч. посіб. / [Салманова О. Ю., Комзюк А. Т., Гусаров С. М. та ін.] ; за заг. ред. О. Ю. Салманової, А. Т. Комзюка ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 412 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/entities/publication/4488e2ee-fd53-4684-9835-cfdd1412c877>

5. Адміністративне право та адміністративний процес. Повний курс : підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, А. Берлач та ін. ; за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. Вид. 5-те. Одеса : Видавництво «Юридика», 2025. 700 с.

6. Смокович М.І. Бевзенко В.М. Адміністративний процес України: теорія, практика: підручник. Заг. ред. д. ю. н., проф. Бевзенка В. М. Пер. з нім. і адапт. Рижкова Г. В. Київ: ВД «Дакор», 2020. 1346 с.

7. Адміністративний процес України: підручник / за заг. ред. Д.І. Йосифовича. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 500 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4843/1/AdminProces_20-01-2021.pdf

Додаткова

1. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / за заг. ред. М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2018. 532 с.

2. Вітвіцький, С.С.Адміністративне право та процес: навч. посіб. / С.С. Вітвіцький, Т.В. Хайлова, О.М. Пересада; Донец. держ. ун-т внутр. справ. Одеса: ВД "Гельветика", 2022. 400 с.

3. Бандурка, О. М. Адміністративний процес України: монографія / О. М. Бандурка. Харків: ХНУВС, 2019. 422 с.

4. Джафарова М.В. Адміністративне процесуальне право України: питання теорії: монографія. Харків: Константа, 2018. 588 с.

5. Пчелін В.Б. Організація адміністративного судочинства України: правові засади: монографія. Харків: ТОВ «У справі», 2017. 487 с.

6. Зленко А. В., Муляр Г. В., Ховпун О.С. Використання електронних доказів у адміністративному судочинстві. *Судова апеляція*. № 3. 2019. С. 101-107.

7. Марченко О.Д. Особливості правового регулювання суб'єктів владних повноважень у адміністративному судочинстві. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. № 3. 2022. С. 247-251.

8. Колісник С. А. Механізм визначення, доведення, розподілу та відшкодування витрат на правничу допомогу в адміністративному судочинстві. *Прикарпатський юридичний вісник*. № 6 (35). 2020. С. 105-110.

9. Олашин В. Правнича допомога в адміністративному судочинстві. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. № 68. 2021. С. 241-245.

10. Скрипченко В. О. Принципи адміністративного судочинства: дис. ... канд. юр. наук : 12.00.07. К. : ВМУРЛ Україна, 2020. 206 с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

2. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17.03.2011 № 3166-VI. (в ред. від 30.05.2023). *Відомості Верховної Ради України*. 2011. №38. Ст. 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>

3. Про запобігання корупції: закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. (в ред. від 04.05.2024). *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України «Законодавство України»*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

4. Про інформацію: Закон України: від 2.10.1992 № 2657-XII. (в ред. від 27.07.2023). *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України «Законодавство*

України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

5. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. (в ред. від 08.10.2023). *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України* «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

6. Про адміністративну процедуру: закон України від 17.02.2022 № 2073-IX (в ред. від 01.01.2024). *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України* «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>

7. Про звернення громадян: закон України від 02.10.1996 № 393/96. (в ред. від 31.12.2023). *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

8. Про адміністративні послуги: Закон України 06.09.2012 № 5203-VI. (в ред. від 27.04.2024). *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 32. стр. 1705. ст.409. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17>

9. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. (в ред. від 30.06.2024). *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

10. Про Концепцію Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 21.11.2002 №228-IV. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України* «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-15>

11. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>

12. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. (в ред. від 23.06.2024). *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31, ст.545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

13. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23.02.2006 № 3477-IV. (в ред. від 11.07.2023). *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 30. Ст. 260. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>

14. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень : Закон України від 05.06.2012. (в ред. від 11.07.2023). *Офіційний вісник України*. 2012. № 49. Ст. 1919. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/4901-17>

15. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012.(в ред. від 23.06.2024). *Офіційний вісник України*. 2012. № 62. Ст. 2509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

16. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI.(в ред. від 23.06.2024). *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 51. Ст. 577. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>

17. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. №20. Ст.99.

18. Про прокуратуру. Закон України від 14 жовтня 2014 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3 Ст. 12.

19. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 7-8. Ст. 50.

20. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від

06.07.2005. № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. №35–36, 37. Ст. 446. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

21. Про нотаріат. Закон України від 02 вересня 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст. 383.

22. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017. №2155-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 45. ст. 400. (в ред. від 11.07.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19/print>

12. Інформаційні ресурси в інтернеті:

1. Сайт кафедри 702: URL: <https://education.khai.edu/departament/702>.
2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>.
4. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua/>
6. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua>
7. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/ua>
8. Офіційний веб-сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. URL: <http://www.ombudsman.gov.ua>
9. Офіційний веб-сайт Конституційного суду України. URL: <http://www.ccu.gov.ua>
10. Офіційний веб-сайт Вищої ради правосуддя. URL: <http://www.vru.gov.ua>
11. Український портал практики Європейського суду з прав людини. URL: <http://eurocourt.in.ua>
12. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua/>